

UDVARHELYI HIRADÓ.

KÖZMIVELŐDÉSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS KÖZEGÉSZSÉGÜGYI HETILAP.

Előfizetési díj

vidékre postán, vagy helyben hához hordva:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden szombaton este.

Hirdetménydíj:

Ötven centiméternyi területen megfűző hirdetmény ára első beigtatáskor 50 krajcár, második beigtatáskor 10 percent, harmadik és minden további beigtatásnál 20 percent árleengedés. Száz centiméter területet elfoglaló hirdetmény ára első beigtatáskor 1 frt, második beigtatáskor 10 percent, harmadik és minden további beigtatás alkalmával 20 percent árleengedés. Bélyegdíj minden beigtatáskor 30 kr.
Mellékletdíj: Százától 1 frt 40 kr. — A díjak előre fizetendők.

A szerkesztő lakása:

Botos-utca, ref. tanári lak, emeleti lakosztály.

Kiadóhivatal:

Becsek Dániel könyvnyomdász, ref. kollegium

Igazi örömhír.

Magyarország kerekaszámában tizennégy millió lakosából hét milliót magyarnak számítva, ebből két millió református.

E két millió magyar egyház- és iskola-társadalmi tekintetben öt egyházkerületre van feloszolva, mindenik egyházkerület független lévén a maga körében.

E függetlenséggel járó szétszakadozott-ságot káros következményei miatt kivált századunkban keservesen érezte hazánk nem egy fia, s több rendben, többen, különbözőféle eszközökkel próbálták az öt egyházkerület egyesülésének útját egyengetni. S dacára e nemes lelkek törekvésének, mégis épen korunknak kellett megérni az egyházalkotmány, hitelvék és iskolaügy miatt támadott azon keserű harcot, mely miatt sokan már-már egyházi és iskolai társadalmunk életképesége iránti reményeket kezdték veszteni.

És e nagy szerencsétlenség közepette fölmerül a zsinattartás híre a Debrecenben megjelenő „Figyelmező” májusi füzetének következő soraiban:

„A tiszántuli reformált egyházkerület folyó évi ápril 19-ik s több következő napjain tartott közgyűlésén, végzésileg, határozottan és ünnepélyesen kimondotta, hogy óhajtja és akarja

egy alkotmányozó nemzeti zsinatnak minél előbbi összeülését.”

„... Minthogy pedig egy alkotmányozó zsinat célszerű s óhajtott eredményre vezető létrejvetelét, még csak képzelni sem lehet anélkül, hogy a zsinattartás helye, ideje, a zsinati tagok száma s választatásának módja s más eféle dolgok, jó előre köz egyetértéssel s kötelezőleg meg ne határozottassanak, s minthogy ezen meghatározás az egyes egyházkerületi különleges gyűlések által csak sok idővesztetéssel és igen nehezen lenne elérhető: tehát, a tiszántuli egyházkerület említett gyűlése a maga részéről azt is egyértelemmel elhatározta, hogy a zsinati előkészületek megtétele végett, egy oly egyetemes értekezlet vagy konvent üljön össze, amely ez ügyben teljhatalommal bírjon s véglegesen határozhasson és intézkedhessék; e konventre a tagokat meg is választotta oly számban, amint az 1873-ban az akkori egyetemes értekezlet javallotta, t. i. hogy a konvent 50 tagból álljon, kik közül tizet az öt püspök s öt főgondnok tisz, negyven pedig képviselő, az egyes egyházkerületek részéről, nevezetesen: Dunamellékről 6, Dunántúlról 6, Tiszáninnenről 6, Tiszántúlról 14, Erdélyből 8. Ezen legközelebb tartandó konventre nézve kifejeztetett az is, hogy annak tagjait szívesen látjuk itt Debrecenben s itteni hitfeleinkkel együtt őket magyar

vendégszeretettel fogadni mindenkor készek leszünk.”

E debreceni hangra pedig a Budapesten megjelenő „Prot. egyházi és iskolailap” a következő viszhangban felel:

„... Mi a tiszántuli egyházkerületnek a zsinattartás ügyében szerencsés közvetítéssel megindított kezdeményezését száraz jegyzőkönyvi alakban is örömmel fogadtuk volna. Révész Imre lelkes kísérelés soraival pedig úgy vettük, mint aranyalmát ezüst foglalványban.”

Sőt mivel a „Figyelmező”-ben Révész Imre ur ágostai hitvallású evangélikus hitkonainkra vonatkozólag így nyilatkozik:

„Lehetlen ki nem fejezni nemcsak a magam, de több mások részéről is azon óhajtást, vajha a most szóban forgó alkotmányozó zsinat, az evangélikus testvérek ilyen zsinatával egy időben és egy helyen tartathatnék, olyformán, mint 1791-ben is történt. Dogmákra, hitvallásokra, szertartásokra nézve egyesülnünk, amint az, valaha hazánkban is céloztatott, merőben szükségtelen, sőt mindkét félre nézve veszélyes kísérelés; de egyesülnünk pl. az államhoz és más felekezetekhez való viszonyainkból folyó közös érdekeinkre s épen az egyházszervezet főbb pontjaira nézve is, miként szükséges úgy üdvös is lenne. Hiszen egyezők s közösek a multakban nagy szenvedéseink és sorunknak oly sokszor változott fordulatai; közösek

TÁRCA.

Gyöngyök kedvesemnek.

I.

Csak szeress leányka,
Tisztán szeress engem . . .
Szívben a szerelem
Az igazi gyöngyszem.

Tiszta, nemes érzés,
Ha hevül kebledben,
Bár zivatar jöjjön:
Nem tör meg semmi sem!

A szívnek virága
Egyszer nyílik csupán;
Használd fel az időt:
Légy boldog kis leány!

Oh! nem fény, kincs, ami
A szívnek nyugtot ad:
Mindennél többet ér
Egy hű, igaz barát.

II.

Szép szemednek tengerében
A boldogság ott világol.
A baj, a gond, mi érted ért:
Nem egyéb, csak játszi álom!

Rózsaaikad csengő szava
Lelkem újra felhevíti;
Boldog vagyok a tudatban:
Én bírom szived, más senki!

És ha fejed ide hajtod
Lázasan zajló kebledre:
A mennyország boldogsága
Százszorosan jut eszembe.

III.

Ne haragudj! Ne haragudj!
Nem én vagyok annak oka,
Hogy engem a mostoha sors
Töled ilyen távol doba.

Fenn az égen annyi csillag
Egy mástól oly távol, messze:
Mégis nyájasan köszönti
Sugaruk a másik, estve!

Ne haragudj! Ne haragudj!
Mosolyogjon kökény szemed.
Jer galambom, kis leánykám:
Te bírod az életemet.

Gajmossy Iván.

A buzavirág-koszoru.

— Beszély. —

„Oh anyám! — mondá az 1790-dik évi augusztushó egy reggelén egy csinos, mintegy hat éves kis lányka anyjának báró Grolay asszonynak, ki hasonnevű kastélyában lakott Montmorency mellett — oh anyám, mond csak, Roussel asszony kis leánykáját is Eliznek hívják, miként engemet?”

„Nos, aztán?” — kérdé az anya.

„Mit? te nem találod azt nagyon különösnek?”

„Mit látsz te abban oly különös?” — kérdé Grolay asszony.

„Nagyon kellemetlent, még te is anyám!”

„Én leánykám, nem találhatom ki miért?”

„De anyám, én egy nemes kisasszony vagyok, gazdag, én elvégre is vagyok valami, de Roussel asszony kis leánykája, ő épen semmi, ő . . .”

„Hogyan, — felelé a báróné — ő épen semmi? ő egy kis leány, mint te!”

„Oh anyám, amit te mondasz, az nevetséges!”

„Lássuk csak Eliz, nézd csak ezt a gyermeket, a kis parasztleánykát, — ki szemlesütve félénkén távol áll, közelebb vonván — nézd csak figyelmesen, nincsen-e neki is, miként néked: szép szőke haja, szelid kék szemei, csinos kis orra, kellemes kis kerek álla, orcáján kecses ki mélyedés és rózsapiros orcája; nincsenek-e neki is, mint néked: karjai, kezei és lábai? Valóban Eliz, én a kertész leánykája Eliz és közted leánykám épen semmi különbséget sem látok.”

„Oh anyám, ne ezt vedd tekintetbe, nézd csak a dolgot a te szempontodból; nekem egy szép selyem felsőm van, neki pedig egy rozsbarna gyapju szoknyája; nekem csinos kis rózsaszínű cipőim vannak, neki pedig durva fekete filc harisnyái; elvégre is csak a szemeket kell felnyitni meggyőződésül, hogy én egy kisasszony vagyok, ő pedig egy parasztleányka.”

Grolay asszony a helyett, hogy felelné leánykájának, hivatja szobaleányát s titkon neki rendelkezik, aztán visszatérvén Elizhez, mondá nékie: „Én téged meglepni akarva, néked új ruhákat csináltattam, de azt kívánom, hogy addig, míg felöltöztetlek, engedd szemeidet e kendővel bekötöni.”

az egyházunk és iskoláink státuszjogi viszonyait szabályozó békekötések és alaptörvények; mind e mai napig közösek jogaink és sérelmeink; tehát az ilyenekre nézve a két felekezet testvéries együttműködését célszerűen eszközölni kell.“

Ballagi ur a maga lapjában azzal toldja meg:

„E lelkes óhajásban szivből osztozunk mi is, csak hogy a felhozott okok alapján mi ez óhajást az unitárius testvérekre nézve is kiterjesztendőnek tartjuk, mint kik velünk együtt, sőt a sötét idők befolyása alatt általunk is szenvedtek és türtek ugyanazon lelkismereti szabadságért, melyet mint elidegeníthetetlen szent jogot feláldozni semmi áron nem akartak.“

Megvan tehát az üdvös kezdemény! Vajha célt is érhetnének vezérférfaik! mert bizony közelget a tizenkettedik óra.

Szakács Mózes.

KÖZMIVELŐDÉS.

Tanítóink anyagi érdekében.

Segíts magadon s az Isten is segít.

Hogy az anyagi és szellemi érdekek minden munkatérén kapcsolatosak, közönségesen ismert tényállás, de ez érdekkapcsolatosság nyomait sehol feltűnőbben észlelni nem lehet, mint a nevelői pályán. Mert legyen bár a tanító tehetséges, képzet, a nevelésügyért élni-halni kész, midőn az anyagi szükség, e páncélos férfi, megjelent előtte, elakad benne a lelkesedés szava. Amit együnk, — mivel ruházódjunk — kérdések nem könnyen elodázhatók.

Az udvarhelyi reformált egyházmegye kebelében is meglehetősen tisztában vannak e kérdéssel, s épen e tudat szülte egyházmegyénk 1876—28. jk. szám alatti határozatát, melynek értelmében egy bizottság tiszte volt a tanítók gyámintézeti tartozása ügyében véleményt mondani.

A bizottsági vélemény következő:

Nagytisztelendő egyházmegyei közgyűlés!

A n. t. egyházmegyei közgyűlésnek 1876-ik évi jegyzőkönyve 28. v. száma alatt Szakács Mózes, Kelemen János, Hegyi Elek, Zágonyi Mózes és

Eliz felelet helyett azonnal odatartá szép kis fejcskáját, Grolay asszony pedig egy selyem kendővel beköté szemeit; alig egy negyedóra alatt ruháit megváltoztatván, bekötött szemekkel a báróné leánykájá elébe egy nagy tükröt állította és a kis parasztleánykát is melléje állítá, a szemkötőt levéven, kérde tőle: „Micsoda különbséget találsz te mostan közted és a kis parasztleányka közt?“

Eliz fájdalmasan felsohajtja, látván, hogy az ő ruhái hasonlóak a kis parasztleányka ruháihoz.

„Oh ez rettenetes, — mondá ő — nézd csak anyám!“

E percben a báróné távolabbi jószágá haszonbérletjének mintegy tizenkét éves fia lovagolt bé a kastélyba egy közönséges, sem jó, nem is rossz ló hátán, azonnal bevezetteték egy inas által a lakosztályokba, hozván egy zacskó pénzt, melyet atyja küldött a bárónénak.

„Grosbois (durvafa), — mondá a báróné e fiunak — nézd e két kis leánykát s mondd meg nekem, miféle különbséget találsz te e két leányka közt?“

Grosbois nagy szemével előbb a bárónéra, azután a két kis egyformán öltöztetett leánykára tekintvén, kik szemérmesen zavart képpel fejüket lesütve tarták, felelé: „Asszonyom, nagyságos asszonyom, ők mindketten csinosak.“

„Nem az a kérdés, Grosbois, miről tudni akarok, — felelé a báróné — egyik közülök az én kis leánykám, a másik a kertésznő kis leánykájá. Mit gondolsz, melyik a kettő közül Grolay kisasszony?“

Makkai András személyökben egy bizottság lévén kiküldve a tanítói gyámintézet hátralék-követeléseinek tüzetes megvizsgálása és erre vonatkozó kimerítő vélemény előterjesztése végett: alólírtak a fenn megjelölt bizottság nevében a következő előterjesztést tesszük:

Bizottságunk azon alapelvből indulván ki, hogy egyházmegyénk mindenik tanítója legyen a lehetőségig egyforma mennyiség fizetésével tagja a tanítói gyámintézetnek, egyfelől a tanítók részéről ez idő szerint függőben levő mindenféle gyámintézeti tartozások elenyésztetésére, másfelől az újonnan belépő tanítók gyámintézeti tartozásának szabályozására vonatkozólag a következőket véleményezi:

1. Az új és változtatott állomások féldija címén hátralékos tanítók mindenike fejenként fizessen a gyámintézet javára egyszer-mindenkorra 25, azaz huszonöt o. é. frtot.

2. Ha pedig az ilyen fizetésre kötelezett tanítók között lesz vagy egy, aki a novicietás vagy parciális-tartás és aranykönyvi igérvények címén már fizetett valamit a gyámintézetbe: az ilyenek már teljesített vagy csak előjegyzetben levő ebbeli fizetése legyen beszámítva a kimért 25, azaz huszonöt o. é. frtba.

3. Hogy pedig az újonnan belépő, vagy javadalmazottabb állomásra előbb lépő tanítók hivatali elődeik példája szerint hasonló, vagy legalább megközelítő mértékben járuljanak a gyámintézet gyarapításához: állomásra lépésök vagy előbb lépésök alkalmával az egyházmegyeyelg hitelesített fizetésök, illetőleg a javadalmazottabb állomás fizetési különbözete után fizessenek egyszer-mindenkorra hat százalékot a gyámintézet javára.

4. Aki a gyámintézetnek ez idő szerint bármi címen nála levő követeléseit ez évi július 1-ig készpénzben befizetni nem tudná: állítson ki kötelezvényt, s erről fizessen 10 vagy 8 százalék kamatot ez évi jan. 1-től számítandólag. Ha pedig a kötelezvény-kiállítást elmulasztaná, a fennebbi kulcs szerint megállapítandó egész tartozás rajta felhajtandó.

5. A tartozások megállapításával és a kiállítandó kötelezvények beszedésével bizza meg egyházmegyénk vagy a n. t. egyházmegyei tanácsot, vagy a n. t. esperes urat.

Grosbois a két kis leánykához közeledvén, figyelmes szemlét tartott felettök.

„Mi az Grosbois, — kérde a báróné — nem tudsz te azonnal különbséget tenni a kisasszony és a parasztleány közt? Azok közül egyik az én leánykám, ki azt állítja, hogy csak a szemeket kell felnyitni, s azt azonnal könnyű kitalálni.“

„Asszonyom, báróné, én azokat eléggé felnyitám, de... a mód, eszköz... hisz egyformán vannak öltöztetve.“

„Épen ez az, amiért téged bizonyosságul felhivtalak. Eliz, — mondá a báróné, kis leánykáját karjánál fogván — te látod, hogy nincs igazad abban, hogy te bármivel is több vagy, mint a másik Eliz, mivel az a valami nem egyéb egypár ruhával több vagy kevesebb, egyszerűben: a ruhakülönbség, a hiuság egy nagyon rossz jellemvonás, kell, hogy téged abból kigyógyítsalak, ép azért te ma egész nap ugyanazon ruhában fogsz maradni, minő társnődé. Menjetelek játszodni gyermekeim; Grosbois! játszodj te is velök, eredj fiacska, te ugy is holnap fogsz visszautazni, ma egész nap a kastélyban maradván.“

Alig hangoztak el e szavak, a három gyermek azonnal eltávozték. Eliz, a kisasszony, darab ideig duzzogott, de egy buzaföldhöz érkeve, a szép buzavirágok megpillantása, melyek szagattatásához Grosbois és a másik Eliz azonnal hozzáláttak, rögtön szétoszlatta a fellegeteket, melyek őt komolylyá tevék; korának mozgékonyágánál fogva azonnal feledve volt minden harag és Eliz, a kis parasztleányka, szelid lelke ösztönéből felajánlá, hogy együttesen kössenek egy buzavirág-koszorút az ő számára, mit Eliz, a kisasszony, elismeréssel

6. Minden, a tanítók részéről az 1877. évi jan. 1-én kezdve teljesített vagy teljesítendő fizetés a tanítói gyámintézet javára essék.

Fennirt előterjesztésünket annál nagyobb megnyugvással terjesztjük a n. t. egyházmegyei közgyűlés elébe, mert ez, tudomásunk szerint, egyházmegyénk tanítói testülete óhajásával is megegyezik.

Kelt Sz.-Udvarhelyen, 1877 április 25-én.

Szakács Mózes, s. k. Hegyi Elek, s. k. bizottsági elnök. bizottsági tollvivő.

A bemutatott bizottsági véleményt az idején április 25., 26. és 27. napjain tartott egyházmegyei közgyűlés egész terjedelmében magáévá tette, életbeléptetését elhatározta azon tódalékkal, hogy mivel egyházmegyénk tanítói az állami nyugdíjintézetnek köteles tagjai: az ezután állomásra lépő tanítókra nézve az egyházmegyei gyámintézetbe lépés szabad tetszésükre van hagyva, önként következő, hogy a be nem lépőknek ez intézménnyel szemben semmiféle igénye sem lehet.

Szakács Mózes.

KÖZGAZDASÁG.

Némely gazdasági mellékágak.

II.

Nem tudom olvastam valahol, vagy magam gondoltam ki, hogy a virág a gabnatermelésnek, a méh az állattenyésztésnek a poésise; s ha e cikksorozatnak az lenne a célja, hogy érdekes olvasmányul szolgáljon egypár negyedóráig, igen megragadó tapasztalatokat sorolhatnék elé a méhek mystikusnak tetsző bűbájosan szép munkássági rendszeréről s beléletük sajátlagos alakulásairól. De az én céloom azt kimutatni, hogy a méhészet, korszerűen kezelve, hasznos mellékfoglalkozás, s így visszatartom magamat a viaszkiválasztás, mézgyűjtés, sejtkecsítés, szaporodás, parthenogenesis, virágporgyűjtés, fiasítás stb. leírásának csábjaitól s nem bocsátkozom a méhek sem természetrajzi, sem physiologiai ismertetésébe.

Ha minden alája van vetve a haladásnak, elképzelhető, hogy a kutató emberi szellem a méhek sem hagyott békét, s titokzatos életéről meglehetősen föllebbentette a tudás saisi fátyolát. Ma

el is fogadva, azonnal együttesen hozzáfogtak a munkához.

Azon napnak végefelé a két kis Eliz bizalmasak lettek egymás iránt, annyira bizalmasak, miként az ártatlan lelki kis lánykák könnyű közlékenységénél fogva egymás iránti barátságuk zálogául és emlékéül buzavirág-koszorúkat egymással kicserélék.

„Mikor én nagy leszek, asszony, hihetőleg hercegnő, — mondá az előbbeni Eliz, kin egy kis arisztokratikus gög mindig uralgott, — és te, te pedig maradsz parasztnő, hogyha reám bármibe szükséged lesz, jer a kastélyba és ha téged netalán elfelejtenélek, vagy ha én büszke leendek, ami egyebiránt rossz, mondja mamám, mutasd nekem e buzavirág-koszorút és én mindent megteszek, mit te kívánsz.“

„Nagyon szép, kisasszony“ — mondá Eliz, a kis parasztleány.

„És te, — kérde a másik Eliz, — mivégre őrzöd meg a tőlem kapott koszorút?“

„Emlékelem egy kis leány iránt, kit én nagyon szeretek és akit ön is szeret, kisasszony.“

„És én, — kérde Grosbois a két kis leánytól, — nem fogok semmi emléket kapni önöktől?“

„Mindkettőnk koszorújából egy-egy buzavirágot“ — mondá a kisasszony Eliz, mit ő koszorújából azonnal kihúza és át is adá Grosboisnak; a másik Eliz is hasonló cselekedvén, a fiu mindkét virágszálat mellénye egyik zsebébe tévé, ezután mindhárman visszatértek a kastélyba.

(Vége köv.)

Franciából:

Bonyhai N. János.

már a méhészet többé nem azon babonafészek, milyen az 1636-ban volt, midőn vitéz Horhi Miklós uram „Méhész-könyvecské“-je megjelent, „melyben egészen leiratik a méhek körül való jó Dajkaságnak igaz módja és mestersége, melylyel a Tekintetes és Méltóságos fejedelmeknek az öreg és ifjú Rákótzai Györgynek fő Méhészt Mestere Horhi Miklós, mint rendszerint való hivatalját egész életének folyásában Nagy-Váradon laktában Tiszti szerint 37 esztendeig követte.“ És nem is az, aminek 1762-ben az „Erdélyi Méhecske“ föltünteti, „melyet sok írásokból s hasznos experientiákból kitanult és egybeszedett Seraphicus Szent Ferencz Minorita conventualis szerzetiben lévő egy áldozó Pap, és egy nagy Méltóság Nemzetéhez való szeretetétől viseltetvén dicséretes költségével világosságra bocsátott.“ Én keresztül olvastam ez érdekes munkákat, de tapasztalataim szerint sem a „Kakas Vér“, sem a „Hangya Tojás“, sem a „Farkas Gége“, sem a fejtér „Juh Szőri“ nem tették meg a mult századokban vélt hatást.

Ma már — hála Ehrenfels, Dzierzon, Berlepsch és Vogel és mások fáradozásainak — a méh is teljesen házi állatnak tekinthető. Az újabb rendszer szerint — az ugynevezett Dzierzon-üzem — elő tudjuk segíteni vagy meg tudjuk akadályozni a további fiasítást; munkálkodásunkat tetszésünk szerint mézgyűjtésre vagy viasz kiválasztásra irányozhatjuk; betegségeiket (vérhas és költéssenyv) orvosolhatjuk; az elveszett anyát pótolhatjuk; a terméketlen anyát termékenyvel cserélhetjük ki; rajzásukat nem szeszélyüktől vagy az időjárástól tesszük függővé, hanem belátásunk szerint, általunk meghatározandó időben eszközöljük; megakadályozzuk, ha kell a herék szaporodását; nem bocsátjuk föl az anyát a mézüregbe, hogy fiasításával hóféhér lépünket bemocskolja; akkor veszünk el mézet, mikor nekünk tetszik, a nélkül, hogy munkásságukban megzavarják a méheket; és ami mindezeknél talán fontosabb, az őszi mézszüret alkalmával nem ölünk meg egyetlen méhet sem.

Ki a régi módszer szerinti fontkasokban méhészkedett valaha, rögtön át fogja látni, hogy mily rendkívüli haladás rejlik a fönnebb elősoroltakban. Ez előnyököt a régi módszerrel elérni természetesen nem lehet. Ide minden áron üveggel ellátott deszkakaptárok kellenek és u. n. Berlepsch-rámák.

De ez aztán bővön meg is fizeti a befektetést és fáradságot.

(E percben kapom az „Udvarhelyi Híradó“ 16-ik számát, melynek gazdasági rovata egy „Méhészeti ábécé“-t közöl. Már-már azt hittem, hogy cikkem folytatása fölöslegessé vált — mert nem szeretem az ismételtetéseket —, midőn a különben igen helyes és gyakorlatias cikk elolvasása meggyőzött arról, hogy két különböző téren mozgunk, s így nem leszek kitéve az ismétlés vádjának.)

Mert hát biz' ide szorgalom, előszeretet, tanulmány és befektetési tőke szükséges. Ingyen ma már nem adnak semmit . . . még a méhek sem. És nagyon csalódnak a régi rendszer — melyet én ázsiai méhészetnek szoktam nevezni — pártolói, ha jövedelmüket ingyenesnek számítják. Lesni kell biz' ott a rajzást május 20-ika tájától egész július derekáig minden munka-, azaz meleg eső nélküli napon. Ez időtartam egyre-másra 30 munkanapot veszen igénybe, ami életrevaló munkabíró embernél nem kis összeget képvisel.

De ha nem nagy az ázsiai méhészetnél a befektetés, bizony nem is fizet úgy, mint a Dzierzon-üzem. Egy Dzierzon-kaptárt Berlepsch-rámákkal ellátva, bármelyik értelmes asztalos megkészt 4 o. é. frtért. Ez kétségkívül jóval drágább a 25 kros kasoknál. De míg egy ázsiai kasból a legjobb években sem lehet őszzel 4 o. é. frtnál többet kipréselni, s e mellett a tulajdonképeni kapitális, a méhállomány is oda vesz, addig egy Dzierzon-kaptártól el lehet évenként 20 rama asztali mézet (Tafelhonig) 20 o. é. frt átlagos értékben venni, a nélkül, hogy méhállományunk legkisebb mértékben is csonkulna és a mellett, hogy kaptárunk

telettetése a legcsekélyebb mértékben is rövidséget szenvedne; mert feltéve, hogy kaptárunk népe elég erős, még mindig marad benne téli élelmül és tavaszi fiasításra 40 fontnyi méz.

Egy értelmes és jó kezefogású méhészt képes évenként 40 darab Dzierzon-kast minden segítség nélkül a tudomány és gyakorlati élet kívánalmainak megfelelőleg kezelni. 40 jól kezelt kaptár évi jövedelmét pedig bátran tehetni 800 o. é. frtra. Nem megvetendő eredménye egyetlen egy ember 7 hónapig tartó olynemű munkásságának, mely mellett soha még meg se kellett izzadnia.

Kivált papjaink — kik bizony nem nagyon dicsekedhetnek valami fényes jövedelmekkel — és értelmes kisbirtokosaink karolhatnak föl e bő sikerrel jutalmazó foglalkozást. Hogy azonban valóban hasznot hajtó legyen, feltétlenül ismerni kell a méhet természetrajzilag, physiologiailag és tudni kell a Dzierzon-üzem minden csinja-binját.

E tekintetben a magyar irodalom — fájdalom! — nem vezet eléggé célhoz. Én részéről egyetlen szakmunkát sem ismerek, mely úgy nagyban és egészben, mint a részletekben kimerítő utasításokat tartalmazna. A dr. Roditzky „Méhészeti elmélet“-ének (ára 1 frt 60 kr) még nem jelent meg a II-ik gyakorlati része; a Farkas Mihály különben teljes elismerést érdemlő könyve pedig nem karolja föl eléggé a Dzierzon-üzemet; ugyan e hibában szenved a Stefens-féle „Gyakorlati Mezőgazda“ is. Legterjedelmesebb és úgy tetszik legalaposabb e tekintetben a német irodalom. Főleg három munkát tartok feltétlenül szükségesnek azok részére ajánlani, kik a modern méhészetet nemcsak megismerni, de gyakorlatba venni is óhajtják. „Die Bienenzucht nach ihrem rationellen Standpunkte von baron Berlepsch u. Vogel.“ Ára 1 frt 60 kr. E kis mű a Dzierzon-üzem quintessenciáját foglalván magában, kézi könyvül használható, s ennek utasítása alapján minden nehézség nélkül elkészítheti egy értelmes asztalos a kaptárokat. E sorok írója lépéseket tett e mű szerzőjénél, hogy a fordítási jogot megnyerje. A mily fontos az előbbi mű a kezelést illetőleg, épen oly nagy fontosságú tudományos szempontból „Die Biene und ihre Zucht mit beweglichen Waben von August b. v. Berlepsch.“ Ára 7 frt 80 kr o. é. Ha ezekhez még hozzá teszem Dzierzonnak 1861-ben megjelent „Rationelle Bienenzucht“ című munkáját s ajánlatba hozom az Eisstadtban Schmid szerkesztése alatt megjelenő „Bienenzeitung“ című 33-ik évfolyamát élő kitünő szakközlönyt, mely Németországnak minden jeles méhészt munkatársai közé számítja, s mely a német és osztrák méhészeti egyesület hivatalos közlönye: akkor minden utmutatást megadtam arra, hogy azok, kik netalán kedvet kaptak volna e gazdasági ág fölkarolására, megtehessék a szükséges lépéseket.

Nem kell azon gondolattól visszariadni, hogy mézünknek talán — a nád- és répacukor nagy mérvű elterjedése miatt — nem lenne meg a biztos piaca. Még a farcádi méznek is állandó piaca van, pedig ez csupa pancsolás a modern üzem szerint előállított mézhez képest. Amíg csak nő és gyermek létezik, addig a szép lépesméz eladása ne okozzon senkinek aggodalmat.

Azon kérdésre, hogy vajjon Udvarhely megye nyújt-e elég gazdag méhlegelőt, egész határozottsággal igennel felelek. A Dzierzon-üzem (igaz, hogy az ázsiaival nem értek célt) még Norvégiában is nagy haszonnal jár! Erdőink legnagyobb része ugyan el van pusztítva, de van cserjénk bőviben; s a méhek nem nagy fa kell, hanem virágos fa. Nálunk március közepén már megkezd a somfa virágzását, ezt nyomban követi — nem is említve a mező virányát — a kökény és fűz, utána a cseresznye, meggy, magyaró, ezután a galagonya, rögtön rá a korai szilva és körte, utánuk az alma és eger s végre május vége felé az eper és akác. Tehát csak az oly fák virágzása, melyeknek nagy bőségében vagyunk, eltart 2 egész hónapig. Igaz, hogy — miután sem mesterséges takarmányt, minő első sorban a baltacim és here,

sem repcét és haricskát nagyban nem termel megünk — kaszáláskor jelentékenyen megcsappan a méhlegelő, de szántóföldeink — buza, rozs, törökbuza — épen ez időben virulnak egész teljességükben s így a szénacsínálásból eredő hátrányok meglehetősen kipótoltatnak.

Ez üzletágot fölkarolni még nem késő. Ne engedjük, hogy mindent elüssenek orrunk elől. Tudomásom szerint Erdélyben még igen kevés a Dzierzon-méhészet. Legáltalánosabb hirnek örvend a borszéki, mely évenként 3 személy kezelése mellett 2500—3000 frt tiszta hasznot hajt. Van ezenkívül egy Brassóban, egy a szebeni tébolydában és Tófalván a b. Apor Károly urodalmában. E szerint a piac még igen könnyen megbírná a miénket.

Agricola.

KÖZEGÉSZSÉG.

A gyermekek nagy halandósága és a minta-gyermek ápolása.

— Irta dr. Roth Mátyás hasonszenvi orvos Londonban. —

Mi okozza ezen nagy halandóságot?

I. Az, hogy sok gondatlan, hanyag és iszákos szülőtől származott bajok és szenvedések folytán a gyermekek elsatnyulnak és mindenféle örökölt senyvekben elvesznek.

II. Továbbá az anyák és egyáltalában a nők legtöbbször járatlanok a csecsemők és gyermekek észszerű és gyakorlati ápolásában. Ezen járatlan-ságban egyaránt részesek azon szakemberek is, akik a betegségeket csak akkor, ha már jelen vannak, akarják meggyógyítani, de elhárítani és megelőzni azoknak föllépését és létrejöttét nem igyekeznek.

III. Jobb sorsban lévő anyák legszentebb kötelességük teljesítését — saját csecsemőik szoptatását, hiuságból és divatmajmolásból másokra bizzák és e mellett nem gondolják meg, hogy ezen eljárás által gyermekeiknek sokszor mennyi és mily nagy szenvedéseket okozhatnak, magoknak pedig azon esetben, ha gyermekeik megbetegednek vagy elhalnának, a legnagyobb szemrehányást szenvednék.

IV. A szülések legnagyobb része kellelőleg nem világosítja fel az anyákat, hogy mennyivel üdvösebb az, ha az anyák önmagok szoptatják csecsemőiket.

V. A csecsemők és gyermekek ápolása, felügyelete és gondozására majd minden társadalmi osztályban a legtapasztalatlanabb és tudatlanabb egyéneket szokás felfogadni.

VI. Az orvosok tanulmányaikat elvégzik a nélkül, hogy a gyermekek ápolásában észszerűleg és gyakorlatilag oktatást nyernének.

Vannak a felhozottakon kívül még egyéb okok is, melyek a nagy gyermekhalandóságot előidézni szokták, mint például a mákony és másféle csillapítókkal visszaélés, megnyomás általi megfulás, rosz és emészthetetlen táplálékok, ezek túlságos mennyiségével való teletömés, vagy a kiéheztetés, rosz levegő és hiányos szellőztetés, tisztátalanság, melyek egyenkint vagy együttesen fontos tényezők a gyermek halandóságának nagyítására.

(Vége köv.)

„Hasonszenvi Közlöny.“

LEVELEZÉS.

Dalegyleti életmózzanat.*

Sz.-Udvarhely, május 11.

A helybeli dalegylet — mint jelezve is volt — f. hó 6-án tartotta meg újra-alakuló közgyűlését.

Azon szomorú körülmény, hogy a tagok nagyon csekély számmal jelentek meg, elég világosan tanuskodott a felől, hogy a közönségnek ezen egylet iránt való érdeklődése nagy mértékben csökkent.

Nem tudjuk tisztán megmondani s nem is

* E levél lapunk legutóbbi számából térlény miatt maradt volt ki. Szerk.

találjuk, hogy mi minden idézhette elő azt a közönyösséget, mely a dalegylet iránt a közel multban mutatkozott.

Az elmúlt esztendő sok tekintetben sanyaru volt; lehetséges, hogy az egyletet is terheli némi mulasztás vádjá. Azonban a mulasztási hiba elismerése, hisszük, hogy már magában véve egy lépés az előhaladásra és így jövőre jótékony hatású lesz; reményljük, hogy a műértő és pártoló közönség magatartása is jótékony átalakulás küszöbén áll.

Bár ezen reménységünk beteljesednék?

A közgyűlés jelen volt tagjai — az elnöki és titkári jelentések tudomásul vétele után — megválasztották az egylet tisztviselőit és pedig elnöknek — miután Kovács János ügyvéd ur e tisztét ismételt kéresemre sem volt hajlandó tovább megtartani — Bod Károly tanár választatott. Al-elnök Kovács Mózes, titkár Huszár Lajos, pénztárnok Steinburg Ottó, gazda Kovács Lajos és levéltárnok Bodrogi ur lett.

Kovács János volt elnök buzgóságáért az egylet tagjai jegyzőkönyvileg kívántak köszönetet mondani s azon óhajtásuknak adtak kifejezést, hogy becses közreműködését és kitelhető pártfogását s támogatását jövőre se vonná meg.

A közgyűlésen elvileg abban történt megálapodás, hogy mihelyt az egylet szervezkedik, azonnal egy estély vagy tavaszi mulatság rendeztessék, mely által mindenkéül fölélt a mult évben volt pártoló tagok iránt való kötelezettség volna leróvándó.

Azonban az ujonnan belépni szándékozó működő vagy pártoló tagokat az egylet addig is örömmel fogadja.

A pártoló tagsági díj egy évre 2 o. é. frt.

Örvedetes tudomásul szolgált az is, hogy a dalegylet deficitjéből kimenekülvén, jelenleg 70—80 frtnyi kiköcsönzött tőkével rendelkezik.

A mi meggyőződésünk szerint a dalegylet jövője és fölvirágzása — miután a karmagy Liszkay K. barátunk buzgóságában jövőre sincs okunk kételkedni — a működő tagok szorgalmának és a közönség pártfogó érdeklődésének fokozatos emelkedésétől függ.

Megemlítettük még, hogyha jól értesültünk, a május 10-ikén tartott választmányi gyűlésen az ügyek rendezése és a szervezkedés megkezdődött.

Tudósításunkat azon örvedetes hír közreadásával egészítjük ki, melyszerint a dalegylet választmányja f. évi június 24-ikére működvelő színelőadással és éjfélig tartó táncal összekötött dalestélyt tervezett, mely valószínűleg a „Raksányi“-féle kertben fog tartatni.

Sz.-Udvarhely, május 15.

Működvelők tegnap este fél nyolc órakor kezdve, a városháza nagytermében, a reáliskolai zenekar kiadásainak fedezésére estélyt rendeztek.

Programmja volt:

1. Reáliskolai tanulók megnyitól zenélték Farbach „Schneeball“ quadrillját.

2. „Már alszik“ (Grangé és Bernard 1 felv. vigj.) személyei voltak: Chaponnier: Váro Ferenc; József, inas: Laukó Albert; Georgette, szobaleány: Gyórfi Ilka; egy nő-dominó: ***.

3. Zenélték Strauss „Cagliostro“ keringőjét és Neswadbától „Loreley változatai“-t.

4. „A váróteremben“ (Müller H. 1 felv. vigj.) személyei voltak: Csegei Margit: Móríc Gyuláné; Csegei Sándor, nagybátyja: Móríc Gyula; egy pincér: Becási Gyula.

5. Zenéltek magyar népdalokat és a „Miserere“-t Verdi „Troubadour“-jából.

6. „Apró félreértések“ (Lunn J. 1 felv. vigj.) személyei voltak: Sir George Courtly: Fankovich Gyula; Ilona, leánya: Gyalokay Mózesné; Alderman Gayfare, bankár: Gyalokay Mózes; Gayfare Károly, fia: Suppan Vilmos; Jóizü Samu:

Bagdi Imre; Udvarmester: Váro Ferenc; Luca, szobaleány: Gyórfi Ilka; Inas: Dékány Árpád.

7. Zenélték Farbach „Angot“ indulóját.

A hosszú műsor egészen 11 óráig tartotta együtt a diszes közönséget, de azért nagy tetszés mellett élvezte végig. A férfi színi szereplők közt első helyen Gyalokayt kell fölemlitenünk, ki ezuttal is kitünő tehetséget mutatott be a színpadi alkotásokra nézve. Az inyenc és jó étvágyu gazdag bankárt úgy adta, hogy különben egy veterán színész-től sem kívánhatnók. Váro két szerepben lépett föl: Chaponnier szerepét minden nehézsége dacára a legkisebb részletig jól kidolgozva, az udvarmesterét pedig még nagyobb ügyességgel és nagyobb tetszés mellett játszta. Fankovichnak kellő és komoly nyugodtságát s azon felfogását, melylyel nem hosszú szerepét előadta, mindenki nagy elismeréssel jutalmazta. Móríc Gyula nagy sikert aratott volna, ha több mérsékletet tanusit. Nézetünk szerint a derék Csegei Sándort tulságos színezéssel mutatta be. Ha kevesebb hatással akart volna játszani, több hatást idéz elő. Bagdi és Laukó sok jóizü nevetést idéztek fel találó játékkal. Suppan ezuttal is arról győzött meg, hogy nem teszi unalmassá a szerelmes szerepet; ez pedig működvelőnél szokatlanul nagy ügyességről tanuskodik. Dékány Árpád és Becási Gyula is jól játsztak. Ez utóbbi kivált a tanuló ifjuságból jelen volt hallgatónak nagyon tetszett.

A hölgy-szereplők közül Móríc Gyuláné szokott kitünő játékaival aratta a tapsokat. Gyórfi Ilka kedves jelenség a színpadon is; de nem tud a tulságos színezéstől tartózkodni. A hatást nemcsak előidézni, hanem a közönség arcáról leolvasni is akarja. Gyalokayné szép színpadi alakja mellett, kár, hogy több kedvvel nem játszott. Így is rövid szereplésével figyelmet keltett és tetszést nyert.

A reáliskolai tanulók zenéje, illetőleg előadása mindenképen el akarta hódítani a tapsokat a színi szereplőktől. A közönség bőven részeltette tapsaiban. Szerettük volna, ha a tapsoknál többet érő csendes figyelmeztést sem tagadta volna meg. Sokszor, s kivált „Loreley változatai“ alatt hangos volt a diskurálás. Jövőben több csendet kérünk.

M. J.

IRODALOM.

A „Magyar protestáns egyházi és iskolai figyelmező“ májusi füzeté következő érdekes tartalommal jelent meg:

I. Micsoda alapelvek s minő fokozatok szerint volna célszerű alsóbb osztályu népiskoláinkban az egyházi énekeket tanítani. Ivánka Sámuel-től.

II. A gyakorlati szónokképzés. Zsigmond Sándortól.

III. Egy határozott lépés a zsinattartás felé. Révész Imrétől. Egyháztörténelmi tárca. Egyházi és iskolai krónika. Rövid irodalmi szemle. Szerkeszti és kiadja Révész Imre, Debrecenben. A tizenkét füzetre terjedő havi folyóirat előfizetési ára 4 frt. — A szerkesztő neve legjobb ajánlat.

A „Keresztény Magvető“ március-áprilisi füzeté tartalma következő:

I. A sötétség kincsei. Egyházi beszéd. Freeman Clark Jakabtól. Ferenc József.

II. A székely-kereszturi unitárius közep-tanoda könyvtára. Sándor Jánostól.

III. Channing élete és tanításai. Kovácsi Antaltól.

IV. Külföldi tanügy. F. L.—s.-tól.

V. Egyházi és tanügyi szemle. Bny.-tól. Észrevételek. Derzi Károlytól. Vidéki levél. Különfélék. Kiadó-szerkesztők Simén Domokos és Péterfi Dénes Kolozsváratt. A hat füzetre terjedő évfolyam előfizetési ára 2 frt. — E folyóirat is sokkal ismeretesebb, hogy sem nekünk kellene ajánlani.

Némely korszerű kérdések szellőztetése a magyar református egyház kebelében. Irta Menyhárt János, hittanár. Debrecen, 1877. Kis 8.-r., 47 lap. Ifj. Csáthy Károly bizománya. Ára 30 kr.

Tartalma: I. Aki vallási meggyőződése alkotásiában keresztül viszi azt a föltevést, hogy csodák nem lehetnek, azt nem tarthatjuk Krisztus követőjének.

II. A tudomány nem döntötte meg a Krisztusban való hitet.

III. A protestáns keresztény egyházban nincs jogosultsága minden vallási irányzatnak. — Figyelemre méltó füzetke.

A karikás szőlőmivelés legajánlatosabb rendszere. Az erdélyi gazdasági egylet által harmincöt arannyal jutalmazott pályamunka. 25 könyomatu ábrával. Irta és kiadta Fekete Pál, az erdélyi országrész szőlészeti vándor tanára. Kolozsvárt, 1877. Stein Jánosnál. 8-r. 42 lap. Ára 80 kr. — A gazdasági egyesület pályadíja szolgáljon ajánló levél gyanánt.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Hazánk az orosz-török háborúval szemben még mindig figyelő állásban tartja magát. Hire jár azonban, hogy e hónap 20-adiján hadsergünk Boszniát elfoglalandja.

— A Kaukázus vidékén Bátumnál e hó 11-edikén a törökök keményen megverték a muszkákat, kiknek vesztességük négyezer ember.

— Braila előtt ugyanezen napon egy török hadihajó felrobbant a löporkamrában történt gyulás következtében. A gyulás okát többféleként magyarázzik.

— A Kaukázusban szintén megindult a fölkelés e hó 12-edikén, támogatva a török hajóhad által. Eddig az abházok és csecsenek lázadását híresztelik.

— Az oroszoknak e hó 15-ödikén sikerült a Dobrudzsába áthatolni, de, mert a pénteki postán semmiféle hírlap sem jött Udvarhelyre, a részletekről nincs tudomásunk.

— A helybeli jótékony nőegylet választmányja f. hó 13-adiján tartott gyűlése határozata folytán, a pünkösztü ünnepekre 55 frt 6 kr osztatott ki a szegények közt. Sz.-Udvarhely, 1877 május 16-án. Zajzon Ferencné, egyt. jegyző. — E jótékony nőegyleti kézről is mondhatjuk:

Ahány könyesepp hullott utána,
Annyi áldás szálljon rája!

— Meghívó. Az udvarhelymegyei ált. tanítóegylet udvarhelyjárasi fiókköre f. évi május 24-én Szent-Léleken évnegyedes gyűlést tart, melyre az érdekeltek tisztelettel meghivatnak. Tárgyai lesznek: két gyakorlati tanítás, egy értekezés és némi egyleti ügyek elintézése. Sz.-Udvarhely, 1877 máj. 13-adiján. Molnár Károly, elnök.

— Városunkban f. hó 11-edikétől 18-adikáig terjedő idő alatt csak egy egyénnél jelentkezett a roncsoló toroklob, de ez is meggyógyult.

× Kadicsfalváról értesülünk, hogy ott a napokban a templomot feltörték s egy ezüst kelyhet és ezüst feszületet elvittek; azonkivül még egy misemondó ruháról a paszomántot lefejtették és szintén elvitték. A tettesek vigyázatlanságból ott fejezték egy kést, melylyel a paszomántot lefejtették. E kés a tettesek nyomára vezetett. Másnap az elrabolt holmikát a faluvégén levő cigánysátrakban feltalálták és a cigányok közül a tetteseket befogták.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Szakács Mózes.

HIRDETMEYNY.

[6-1]

MATTONI-féle
**BUDAI KIRÁLY-
KESERÜVIZ**

[9]

MATTONI ÉS WILLE, BUDAPESTEN
budai keserűsforrásnak tulajdonosai.